

Іван ПАТЕР

ВИДАТНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИК ЗІ СРІБНОЇ ЗЕМЛІ

6 січня 2017 р. відійшов у вічність один із видатних українських істориків і представників українського громадянства доктор історичних наук, професор Юрій Юрійович Сливка. Він понад 60 літ був серед тих, хто безупинно працював для розвитку української історичної науки і для кращого добра українського народу. Був беззастережно відданий національній ідеї, стяг якої завжди тримав високо, хотів і вмів віддати себе в цілості служінню рідному народові. Прожив довго і у своєму житті бачив всіяке. Був активним учасником багатьох подій, що стали підґрунтям нашого національного розвитку і зміцнення. Виходець із Закарпаття, він глибоко вкоринився у галицький ґрунт, опікувався молодими, що виростали біля нього. Він пережив різні лихі години. Однак літа беруть своє і він спочив навіки, проживши довге, цікаве й багатоповчальне життя, особливо для наймолодшого покоління, яке подеколи нашу історію починає щойно від себе.

Юрій Юрійович Сливка прийшов на світ 26 березня 1930 р. в селі Нове Давидково, що розкинулося на лівому березі Латориці, неподалік Мукачєвого на Закарпатті. До речі, в особовому листку Юрія Сливки, заповненому 4 жовтня 1955 р., відповідно до наявного на час його народження адміністративного поділу, написано, що місце народження – Підкарпатська Русь, Мукачівський округ, с. Нове-Давидково, зі селян. Батько – Юрій Васильович – господарив на власній землі й винограднику на горі Ловачці, мати – Марія Василівна – поралася по господарству, була знаменитою рукодільницею. Сестра Юрія Олена Сливка-Басараб у своєму вірші про працю матері писала: “... А матінка ще довго-довго прями, Здається, й зовсім не лягали... У річці завжди одяг прали, а взимку ткали, ткали, ткали... Й о, Боже, як чудово вишивали, Й між тим молитися встигали, І нас малих добру навчали...” У сім’ї було дев’ятеро дітей, двоє з них – дівчата, померли у дитячому віці. Юрій, названий на честь батька, був восьмою дитиною, якому батьки вирішили дати освіту.

Навчався спочатку у народній школі в рідному селі, згодом у Горожанській школі в сусідньому селі Великі Лучки, з 1945 р. у Мукачівському кооперативному технікумі, а завершив середню освіту в серпні 1948 р., закінчивши Мукачівську середню школу робітничої молоді. Юрій Юрійович, ніби жартуючи, говорив, що освіту він здобував у п’яти державах: спочатку в Чехословацькій Республіці, з кінця 1938 р. на початку 1939 р. – у Карпатській Україні, з 1939 р. до середини 1944 р. – в Угорському королівстві, з кінця 1944 р. до кінця 1945 р. – в Закарпатській Народній Республіці, а з 1946 р. – в УРСР.

У початковій школі вчився русинською (українською) мовою й вивчав угорську, якою досконало оволодів, навчаючись у Мукачівському технікумі та середній школі. Цьому сприяла також господиня квартири – угорка, в якій він мешкав.

У 1948–1953 рр. Юрій Сливка навчався на історико-філологічному факультеті Ужгородського державного університету. Після закінчення університету його скерували на роботу в Коломийський район Станіславівської (Івано-Франківської) області. У районному відділі народної освіти його в серпні 1953 р. призначили директором середньої школи села П'ядики. Однак адміністративна робота не була йому до вподоби і в жовтні 1953 р. Юрій Сливка, розрахувавшись з роботи, поїхав до Києва вступати до аспірантури Інституту історії АН УРСР. Склавши успішно вступні іспити, він разом зі своїм конкурентом Іваном Марковичем Куліничем (згодом доктором історичних наук, професором, довголітнім працівником Інституту історії та добрим товаришем), набрали однакову кількість балів. Оскільки І. Кулінич був учасником і, до того ж, інвалідом війни, то його залишили в аспірантурі Інституту історії, а Юрія Сливку за розпорядженням Президії АН УРСР скерували до Львова – в Інститут суспільних наук АН УРСР, який на той час вже очолював професор І. П. Крип'якевич.

Юрій Юрійович з особливою теплотою, душевністю й глибокою повагою ставився до свого Учителя. У спогадах він так описав першу зустріч з академіком: “Заходив я у директорський кабінет малим і мізерним... За столом насправді сиділа людина, голова якої була вкрита сивим, можна сказати, білим волоссям... Професор легко підвівся з крісла і швидкими кроками підійшов на кінець довгого стола, де я перелякано стояв, привітався з якоюсь особливою повагою та теплотою і на тому ж кінці стола, але навпроти, сів. Почалася невимушена розмова, і дивно – ніби двох рівноправних співбесідників...” Авдієнція закінчилася, і професор сказав: “А зараз я Вас познайомлю з нашим відділом історії України”. Взяв мене під руку, і я вийшов з

директорського кабінету”. “Ще мить тому мізерний-мізерний, – підкреслював Юрій Сливка, – а зараз ніби вище ростом, а, головно – пошанованою людиною”. Зрозуміло, інтелігентна вихованість, велика ерудиція, хист мудрого педагога Івана Петровича справили на молодого аспіранта велике враження і назавжди вкарбувався у пам’ять цей момент посвяти його на відповідальну стежину науковця.

Молодому аспірантові Юрію Сливці дуже пощастило попрацювати серед когорти видатних учених старшої генерації – академіка Михайла Возняка, професорів Маркіяна Смішка, Іларіона Свенціцького, Лукії Гумецької, а також старших наукових співробітників Марії Деркач, Дмитра Бандрівського, Володимира Огоновського, Євгена Яцкевича, Антона Генсіорського, Олексія Ратича та інших, які були, посуті, продовжувачами славних традицій НТШ.

Вибравши тему дисертаційного дослідження, молодий науковець з головою поринув у роботу – бібліотеки, архіви Закарпаття, Києва та Москви. Наполеглива праця принесла свої плоди. 1958 р. в Інституті історії АН УРСР Юрій Сливка, вже на той час з жовтня 1956 р. молодший науковий співробітник відділу історії України, захистив кандидатську дисертацію на тему: “Революційно-визвольний рух на Закарпатті. 1929–1933 рр.”

У 1959 р. науковець опублікував у видавництві “Наукова думка” свою першу монографію “Революційно-визвольна боротьба на Закарпатті в 1929–1937 рр.” і як продовження теми національно-визвольного руху українців – у 1966 р. “Підступи міжнародної реакції на Закарпатті в 1938–1939 рр.”

У жовтні 1961 р. Юрія Юрійовича відповідно до Постанови Бюро Президії АН УРСР затверджено на посаді старшого наукового співробітника відділу історії України, який з кінця 1958 р. очолював замість І. Крип’якевича доктор історичних наук Михайло Кирилович Івасюта. У цей же час відповідно до ухвали Львівського обкому КП України Інституту суспільних наук, який неодноразово піддавався критиці з боку партійних органів, що не розвінчує “реакційної суті” Берестейської унії, запропонували підготувати збірник документів і матеріалів про Ватикан та Українську греко-католицьку церкву. Він отримав назву “Правда про унію”. До редколегії збірника на різних етапах підготовки і триразового його перевидання входили секретарі обкому, сумнозвісний В. Маланчук, (згодом секретар ЦК КП України), В. Чугайов, Д. Ярмчук, зав. відділу пропаганди В. Подоляк, директор ЦДІАЛ – Н. Врадій, Ю. Сливка керівник упорядників, а також були залучені працівники інституту Я. Дашкевич і Я. Ісасвич. Незважаючи на такий підбір складу упорядників, окремі “науковці”-ортодокси все ж таки критикували збірник за об’єктивістичний підбір документів, особливо за передмову, написану Юрієм Сливкою. Адже упорядники, як зазначав Юрій Юрійович, “спробували охарактеризувати взаємини між Ватиканом і Україною як двох рівноправних партнерів, починаючи від Галицько-Волинської держави часів Романа Мстиславовича та Данила Галицького аж до Берестейської церковної унії”.

Згодом вчений брав участь у підготовці багатотомного видання “Історія міст і сіл. Львівська область”. Він відповідав за написання нарисів про Золочівський та Нестеровський (тепер – Жовківський) райони.

Важливим здобутком колективу Інституту суспільних наук стала опублікована у 1968 р. монографія “Торжество історичної справедливості. Закономірність возз’єднання західноукраїнських земель в радянській державі”. Серед її авторів були вже відомі на той час дослідники – Микола Кравець, Олександр Карпенко, Григорій

Ковальчак, Феодосій Стеблій, Юрій Сливка. Ще в процесі підготовки, а згодом вже й після виходу в світ ця праця піддавалася злісним нападкам й осудам з боку адептів марксистсько-ленінської методології. Особливо до цього доклався тодішній завідувач кафедри історії СРСР Львівського державного університету ім. І. Франка Василь Осечинський. Зазначимо, що з 1964 по 1969 рр. Інститут суспільних наук входив до складу університету як окрема структурна одиниця.

Так, В. Осечинський звинувачував авторський колектив у націоналістичних відхиленнях, суть яких зводилася до неправильного трактування ролі російського народу у долі українців, у формуванні української народності, превалювання національного питання над соціальним.

На розширеному засіданні вченої ради Інституту суспільних наук в обговоренні рецензії В. Осечинського виступили майже всі автори монографії, серед них і Юрій Сливка. Він, зокрема, наголосив: “Товариш Осечинський радить авторам поставити в центрі монографії питання про “союз братніх російського і українського народів у спільній боротьбі проти соціального й іноземного гноблення”. Дуже мудра порада! Не зрозуміло тільки, чому хоча б якесь незначне місце рецензент не визначає у спільній боротьбі українського та інших сусідніх народів, з якими упродовж багатьох століть західноукраїнські трудящі знаходились в межах одних державних об’єднань... Для нього головне довести, ніби автори монографії ігнорують дружбу російського і українського народів, ототожнюють царизм з російським народом і роблять ще чимало смертних гріхів. Додамо від себе, що не менш важливим для рецензента буде ще знайти наївних людей, які б могли прийняти всі ці політичні спекуляції за наукову аргументацію. Сподіваємося, що це буде набагато важче, ніж писати подібні рецензії”. Підкреслимо, що монографія “Торжество історичної справедливості” в той час була найфундаментальнішою працею з історії західноукраїнських земель, отримала цілу низку позитивних відгуків, а її великий фактичний матеріал і висновки не втратили свого значення й сьогодні.

Гірким присмаком у житті Юрія Сливки залишилася його короткотривала праця (вересень 1969 – грудень 1970) на посаді завідувача кафедри історії СРСР Львівського університету. На той час там вже працювали Микола Кравець (завідував кафедрою історії УРСР з вересня 1968 р.) і Олександр Карпенко (тоді вже доктор історичних наук) на посаді доцента кафедри історії СРСР. Зрозуміло, що прихід нових молодих завідувачів неабияк стурбував “стару гвардію” історичного факультету – Р. Бродського, І. Білякевича, Ю. Гросмана та ін., які, власне, й розпочали кампанію проти “ідейно не стійких елементів”. Ці “борці за чистоту марксистсько-ленінської методології” вдавалися до всіляких засобів залякування, шантажу, а то й відвертого терору викладачів і студентів – вихідців із Західної України. І це їм вдалося. Крім О. Карпенка, університет змушені були покинути Ю. Сливка і М. Кравець.

Повернувшись на роботу в Інститут суспільних наук, Юрій Юрійович продовжив досліджувати проблеми політичної історії України. Все це вилилося у монографію “Боротьба трудящих Східної Галичини проти іноземного поневолення”, яка стала основою докторської дисертації, яку вчений захистив у 1974 р. в Інституті історії АН УРСР. Докторську дисертацію Ю. Сливки, на яку був написаний великий донос, двічі рецензували, і тільки у 1976 р. вчений отримав з ВАКу підтвердження і диплом доктора історичних наук. У 1986 р. Юрій Сливка став професором.

З січня 1972 по грудень 2004 р. Юрій Сливка очолював відділи інституту: історії релігії і атеїзму (1972–1978); історії соціалістичного будівництва (1979 – квітень 1993) і новітньої історії.

Так, відділ історії релігії і атеїзму під його керівництвом опублікував колективну монографію “Становлення і розвиток масового атеїзму в західних областях УРСР”. Це було, по суті, перше фундаментальне соціологічне дослідження, яке дало ґрунтовну інформацію про віково-статеву, професійну, культурно-освітню структури у різних промислових підприємствах і селах, а також вплив соціальної активності населення обстежуваних об’єктів на формування світогляду. Здобута інформація й донині зберігає наукову цінність, про що й відгукнулися закордонні українські релігієзнавці. Монографія навіть стала предметом обговорення на засіданні Бюро відділення історії, філософії та права Академії наук, яке завершилося без серйозних висновків ідейно-політичного характеру.

У період 80–90-х рр. ХХ ст. вчений був залучений до написання розділів фундаментальних монографічних праць, підготовлених Інститутом історії АН УРСР, зокрема “Історія Української РСР у двох томах” (т. 2), “Історія робітничого класу Української РСР у двох томах” (т. 2), “Історія українського селянства у двох томах” (т. 2), “Десятитомна історія України” (т. 6–9), “Історія українського селянства. Нариси у 2-х томах” (т. 2) та ін.

Загалом цей відтинок часу був досить продуктивним для Юрія Сливки у дослідженні політичної історії України, зокрема проблем соборності. Саме в цей період опубліковано такі його власні й у співавторстві праці: “Подія великого історичного значення”, “Борці за воз’єднання” (бібліографічний довідник), “Боротьба за воз’єднання Західної України з Українською РСР” (збірник документів і матеріалів), “Украинские Карпаты” (т. 2), “Антифашистський конгрес діячів культури у Львові”, “Єдність збережена і примножена”, “Інтернаціональна солідарність західноукраїнських земель з республіканською Іспанією. Документи і матеріали”.

Особливо треба наголосити на виданні колективної монографії “Воз’єднання західноукраїнських земель з Радянською Україною”. Лейтмотив цієї праці – воз’єднання українських земель в єдиній державі, здійснене в 1939–1945 рр., був закономірним завершенням багатовікової боротьби народу України за соціальне та національне визволення. Вчений відзначав, що це був акт історичної справедливості, який мав також міжнародне значення для стабілізації геополітичних відносин у Центрально-Східній та Західній Європі. Стверджено незаперечність прагнення і бажання переважної більшості населення Західної України і Північної Буковини об’єднатися з Україною. Таке волевиявлення ніяк не може нівелювати того факту, що до актів об’єднання були причетні радянські органи, які згодом в Західній Україні і Північній Буковині встановили жорстокий тоталітарний режим, за якого десятки тисяч людей репресовано, депортовано або фізично знищено. “...Все це, – підкреслював Ю. Сливка, – ще більшою мірою засвідчує трагічну велич нашого народу, коли він задля забезпечення соборності своїх земель йшов на такі жертви”.

Дослідник наголошував на боротьбі за об’єднання українців Закарзоння у 1944–1945 рр., які не хотіли опинитися поза межами України, хоч добре знали ще з передвоєнних років, що їх чекало в радянській Україні. Підсумовуючи, вчений зазначав: “Загалом же та чи інша форма державного правління, політичного режиму не може піддавати сумніву правомірність самовизначення народу та об’єднання його земель”. Крім того,

підкреслимо, що об'єднання українських земель сприяло консолідації українського народу, що внаслідок розвалу Радянського Союзу створило передумови для відновлення державної незалежності й соборності України, яка невпинно йде до Європейського Союзу.

З відновленням незалежності України розпочався тривалий і суперечливий процес переосмислення історії українського народу, зокрема його західної гілки. Вчений прекрасно усвідомлював, що важливим на цьому етапі є насамперед виявлення нових архівних документів та матеріалів, а також спогади видатних учасників цих подій.

Унаслідок копіткої праці було опубліковано серію збірників документів, матеріалів та спогадів: “Депортації. Західні землі України кінця 30-х – початку 50-х років у трьох томах”. Т. 1, 1939–1945; т. 2, 1946–1947; т. 3 – Спогади (відповідальний редактор – Юрій Сливка, упорядники – Юрій Сливка, Іван Білас, Володимир Голяк, Марія Ковальчук, Микола Литвин, Ярослав Лялька, Олександр Луцький, Петро Максимук, Кім Науменко, Іван Патер, Олександра Стасюк).

Зазначимо, що Юрій Юрійович був ініціатором видання “Літопису нескореної України” у 2-х томах, в як опубліковані документи, матеріали і спогади періоду національно-визвольного руху 30–50-х рр. ХХ ст. Готували це видання Ярослав Лялька, Юрій Сливка, Володимир Голяк, Марія Ковальчук, Петро Максимук, Іван Патер, Олександра Стасюк.

Вагомим археографічним виданням став збірник документів і матеріалів “Культурне життя в Україні. Західні землі”. У трьох томах: т. 1, 1939–1953; т. 2, 1953–1956; т. 3, 1966–1971. Упорядники – Тамара Галайчак, Олександр Луцький, Богдан Микитів, Людмила Батрак-Плодиста, Юрій Сливка. Керівник упорядників і відповідальний редактор – Юрій Сливка.

Як дослідник національно-визвольного руху, Юрій Сливка детально аналізував державотворчі процеси Західно-Української Народної Республіки. Він доводив, що жовтнево-листопадові події 1918 р. в Західній Україні були частиною єдиної національно-демократичної революції на теренах Австро-Угорщини, яка завершилася створенням національних держав, зокрема ЗУНР. Тому події в Західній Україні вчений оцінював в єдиному руслі з аналогічними процесами в Центральноєвропейському регіоні. Це стосувалося не лише трактування подій як національно-демократичної революції, але й характеристики ролі тих сил, які очолювали цей процес. Зрозуміло, якщо чехи, мадяри та поляки мали право на державне самовизначення і відокремлення від імперії, то й українцям не можна було відмовляти в ньому.

Особливо дослідник підкреслював велике значення для українського народу Акту злуки. Ю. Сливка наголошував, що, власне, легітимність Акту злуки 1919 р. була підтверджена не тільки масовими ухвалами українців на всій їхній етнічній території в 1918–1919 рр., але й фактично реалізована Актами воз'єднання українських земель в єдиній державі у 1939–1940 та 1944–1945 рр.

У своїх наукових дослідженнях вчений прагнув концептуально переосмислити місце і роль України у Другій світовій війні та вплив її наслідків на подальшу долю українського народу в контексті подій у колишньому Радянському Союзі та країнах Центральної та Західної Європи в 50-х і наступних роках ХХ ст.

Висвітлюючи українську проблему у міжвоєнний час та напередодні Другої світової війни, Ю. Сливка оцінював об'єднання Західної України і Північної Буковини в контексті зовнішньополітичних обставин. Справді, це були не ідеальні умови, яким передувала змова двох тоталітарних режимів, що у своїх країнах і на

міжнародній арені нехтували всіма правовими та морально-етичними законами і нормами, насамперед щодо українського народу. Адже після завершення Першої світової війни й розвалу Російської і Австро-Угорської імперій Росія і Німеччина, а також інші європейські країни не тільки перешкодили українському народові здобути державну незалежність, а й допомагали розчленовувати Україну та поневолювати її землі іноземним державам. В той час світова громадськість, на жаль, не обурювалася ні свавіллям іноземних поневолювачів щодо українців, ані самим розчленуванням України. Вчений підкреслював, що напередодні та на початковому етапі Другої світової війни українці не створювали відповідних зовнішньополітичних умов, а тільки скористалися ними, та й то не для завоювання чи поневолення чужих земель, а тільки для об'єднання свого народу та його земель.

Важливого значення у своїх наукових досліджах Юрій Юрійович надавав вивченню місця і ролі ОУН та УПА в боротьбі за відновлення незалежності та соборності України. Особливо його цікавили національно-політичний і міжнародний аспекти українського питання в роки Другої світової війни та у післявоєнний час. Він підкреслював, що ОУН після 30 червня 1941 р. відкинула свою концепцію віднови української державності з орієнтацією на Німеччину і зробила ставку на власні сили. Українські націоналісти були переконані, що вільна і самостійна українська держава стане надзвичайно важливим чинником у культурному й економічному загальноєвропейському розвитку, а також у збереженні рівноваги у Східній Європі. Крім того, у визвольній боротьбі ОУН прагнула взаємодіяти з іншими поневоленими радянським режимом народами. Про це йшлося в ухвалі Другої конференції ОУН (квітень, 1942 р.) щодо перебудови Європи на засаді вільних держав під гаслом “Свобода народам і людині”. У постановах Третього Надзвичайного великого збору ОУН 21–25 серпня 1943 р. стверджувалося, що війна засвідчила слабкість нацистської і більшовицької імперій та створила поневоленим народам ідеальну можливість здобути свободу й державну незалежність. “Ця концептуальна засада, – наголошував Ю. Сливка, – поневолених тоталітарними державами народів у боротьбі за національне визволення була схвалена Українською головною визвольною радою (УГВР) – представницьким органом українського народу, створеним за ініціативою УПА”.

Вчений зазначав, що наприкінці Другої світової війни та по її закінченню ОУН розглядала український національно-визвольний рух як складову реалізації анти-тоталітарної, національно-демократичної революції народів Центрально-Східної Європи, їхньої боротьби проти намагань Радянського Союзу підпорядкувати своєму впливові країни т. зв. народної демократії. Тому ОУН підтримувала антирадянський національно-визвольний рух поляків, словаків, угорців, румунів, мешканців Прибалтійських країн. З цією метою здійснювала закордонні рейди УПА.

Дуже скрупульозно досліджував Юрій Сливка українсько-польські відносини у період війни та післявоєнний час. Цим питанням вчений присвятив низку публікацій, у яких підкреслював, що через зовнішні та внутрішні обставини українсько-польські взаємини в той час були приречені на різке загострення, в центрі якого опинилися головно збройні формування обох народів – УПА і АК, а жертвами – тисячі й тисячі українців і поляків.

Висвітленню згаданої проблеми Юрій Сливка приділив низку своїх праць, в яких досліджував позицію ОУН та УПА щодо польсько-українських взаємин, політику еміграційного уряду та польського підпілля, польську державну програму усунення

українців з т. зв. східних кресів, позицію Німеччини та Радянського Союзу у з'ясуванні справжніх глибинних і визначальних причин українсько-польського протистояння періоду Другої світової війни, задавався питанням, чому Волинь опинилася в епіцентрі українсько-польських подій, розглядав спроби українців і поляків погасити полум'я збройного протистояння, а також погляди сторін конфлікту стосовно причин та наслідків українсько-польської трагедії. Підсумовуючи свої дослідження, вчений підкреслював: “Сподіваємося, що український та польський народи, навчені досвідом драматичних взаємин впродовж багатьох століть, виявлять мужність та мудрість і зроблять далекосяжні висновки з трагічних подій минулого, не допустять їх повторення та будуватимуть свої стосунки на засадах глибокого і щирого пошанування прав та національної гідності кожного народу”.

Особливе місце в науковій спадщині Юрія Сливки займають конференції різного рівня – від міжнародних до локальних, в яких він був або організатором, або активним учасником. Серед них варто згадати Перший конгрес Міжнародної Асоціації Україністів (Київ, серпень 1990 р.), на якому вчений виступив з доповіддю “Національне відродження у контексті державності й соборності”. Резонансною стала міжнародна наукова конференція “Українці в зарубіжному світі” (Львів, вересень 1990 р.), яка зібрала провідних українознавців з Європи й Америки. За ініціативою Ю. Сливки матеріали конференції опубліковані в книзі “Українська еміграція. Історія і сучасність”.

Крім того, потрібно назвати міжнародні наукові конференції: “Західно-Українська Народна Республіка: історія і традиції”, присвячена 80-річчю ЗУНР; “Українсько-мадярські взаємини півстоліття тому (60 років від початку Другої світової війни)” та ін.

Поряд з науковою професор Юрій Сливка проводив велику громадську роботу. У часи перебудови й здобуття незалежності двері його кабінету в Інституті суспільних наук (з 1993 р. Інститут українознавства НАН України) не закривалися. За порадами до нього приходили відомі письменники Роман Іваничук, Роман Федорів, поет Микола Петренко, дисидент В'ячеслав Чорновіл та багато інших громадських діячів.

З 1974 по 1986 рр. Юрій Юрійович очолював партійну організацію. За часів його секретарювання співробітники інституту почувалися мов за кам'яною стіною, він вмів відстояти наукові інтереси інституту перед найвищими партійними органами, не раз наштовхуючись на різні неприємності, проте чітко усвідомлював значення цієї установи у національно-культурному й політичному житті України.

Вмілий організатор і висококваліфікований спеціаліст професор Сливка створив свою історичну школу. Під його керівництвом захищено біля 50 докторських і кандидатських дисертацій. Серед його учнів багато відомих вчених і науково-педагогічних працівників – О. Аркуша, В. Баран, В. В'ятрович, О. Зайцев, Ю. Зайцев, М. Литвин, О. Киричук, М. Кугутяк, Т. Панфілова, І. Патер, О. Стасюк, І. Соляр, Ю. Свідерський, Н. Свідерська, М. Сеньків та багато інших, які працюють у вищих навчальних закладах та наукових установах Львова, Києва, Полтави, Луцька, Рівного, Тернополя, Дрогобича, Ужгорода та інших міст України.

Крім завідування відділом, Ю. Сливка тривалий час був заступником голови спеціалізованої вченої ради інституту із захисту докторських дисертацій. Вчений – лауреат премії Академії наук України, а до 70-річчя від дня народження нагороджений орденом “За заслуги” III ступеня.

Через розбіжність поглядів з тодішнім директором інституту академіком Я. Ісаєвичем стосовно видання книги діаспорного громадського діяча В. Вериги “Визвольні

змагання в Україні 1914–1923 рр.” з Ю. Сливкою було розірвано трудовий контракт і 31 грудня 2005 р. він звільнився з інституту.

Від 2008 по 2014 рр. Юрій Юрійович працював у Львівській державній фінансовій академії – спочатку професором, а згодом завідувачем кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін. Розмірковуючи над специфікою викладання соціально-гуманітарних дисциплін у вищих навчальних закладах фінансово-економічного профілю, вчений наголошував на значенні для сучасного українського суспільства гуманітарної, суспільствознавчої освіти, яка зумовлена насамперед процесом розбудови демократичної незалежної держави і виникненням низки складних, доленосних проблем з багатомірковою тяглістю. Тільки з осмисленням і подоланням їх можна розраховувати на подальший успішний розвиток України.

Юрій Сливка досить гостро виступив проти міністерських наказів, згідно з якими історія України потрапила до необов’язкових для вивчення дисциплін, а також те, що деякі університети взагалі можуть відмовитись від цього предмета, визнавши його для себе необов’язковим. Вчений підкреслював, що такий підхід до вивчення студентами історії України не витримує жодної критики, а головне не враховує реальної ситуації в Україні. Адже упродовж століть іноземні окупанти України і насамперед московська імперія руйнували і спотворювали історичну пам’ять українського народу, його державотворчі та духовні традиції. “Тому, – зазначав Ю. Сливка, – створюється враження, ніби міністерство освіти і науки перебуває на невідомому острові і геть зовсім не орієнтується у нинішній реальній ситуації в Україні”.

Українську історію, за Ю. Сливкою, потрібно вивчати не лише у вишах, а й скрізь, де готують кадрів для національного менеджменту в будь-якій з його сфер. Адже історія – це знання про традиції, культуру й досвід життя. Не треба дивитися на неї як на предмет вивчення й плутати зі “скрепами”, які вигадують у Москві задля возвеличення домінантного етносу. Вона не наука запорошених архівів. У широкому сенсі історія – суспільний договір про єдині ідеали і цінності нації. За цим договором ми погоджуємося визнавати спільних героїв й тужити за спільними жертвами. “У дев’яти випадках з десяти джерелами розбіжностей між людьми слугують спотворені й мізерні знання про наше минуле”, – резюмував Юрій Сливка. Він вважав, що основним результатом навчально-педагогічної роботи у вищих навчальних закладах має бути формування творчої особистості молодшої людини, її здатності самостійно здобувати знання, бажання й уміння їх постійно оновлювати та нарощувати, засвідчувати спроможність втілювати здобуті знання у подальшій своїй трудовій діяльності.

Квітесенцією діяльності Юрія Сливки стала монографія “Політична історія України XIX – поч. XXI ст.” (Львів, 2015). У ній узагальнено півстолітню науково-педагогічну працю вченого, досліджено вузлові проблеми політичної історії України.

Майже до останку професор Сливка цікавився нашим національним життям. Брав активну участь у презентаціях наукових праць і художніх творів, особливо під час книжкових форумів у Львові. Часто виступав на Львівському телебаченні з історичної тематики і злободенних питань, порушував справу збирання матеріалів про українське сьогодення і взагалі про становище України, вважав, що це може бути не раз самотнім джерелом для майбутнього історика та наукою для наших майбутніх поколінь.

Пішов із життя тихо, нікому і ніколи не докучаючи і не дорікаючи. Похорон відбувся на Різдва святі – 8 січня 2017 р. з каплички по вул. Пекарській у Львові при великому згромадженні людей. Прийшли провести його в останню путь рідні,

друзі, співробітники нашого інституту, викладачі численних вишів міста. Похований Юрій Юрійович Сливка на Голосківському цвинтарі Львова біля дружини Валентини Василівни. Галицька земля навіки прийняла вихідця зі Срібної Землі.

У некрологах відзначали подвижницьку наукову працю видатного Вченого, чуйної, душевної, доброї Людини, вимогливого й доброзичливого Вчителя. Видатний український поет і громадський діяч Дмитро Павличко у некролозі писав: “Помер Юрій Сливка. Видатний історик, громадський діяч, мій друг, за молодих літ мій радник, думками якого я наповнював свої надії на державну прийдешність українського народу.

... Я вдячний йому за те, що був терпеливим, приходив до мене, коли потрібна була мені допомога. Юрія Сливку пам’ятатиме завжди його мала Батьківщина – Закарпатська Україна, яку він знав, любив, про яку шанобливо писав та якою пишався. Львів його так само не забуде.

... Прощай, мій брате, Юрку дорогий!”

Не стало між нами Того, хто у своєму житті сам багато бачив, пережив і творив і якого життя хай буде наукою, зразком для молодших поколінь, зокрема для української молоді палестри.